Grondwettelijk Hof

Arrest nr. 121/2026
van 22 oktober 2026
Rolnummer : 8499

In zake : de prejudiciële vraag over artikel 100 van de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994, gesteld door de Arbeidsrechtbank te Gent, afdeling Dendermonde.

Het Grondwettelijk Hof,

samengesteld uit de voorzitters Joséphine Moerman en Pierre Nihoul, en de rechters Yasmine Kherbache, Sabine de Bethune, Emmanuelle Bribosia, Willem Verrijdt en Magali Plovie, bijgestaan door griffier Frank Meersschaut, onder voorzitterschap van voorzitster Joséphine Moerman,

wijst na beraad het volgende arrest :

I. *Onderwerp van de prejudiciële vraag en rechtspleging*

Bij vonnis van 10 juni 2025, waarvan de expeditie ter griffie van het Hof is ingekomen op 20 juni 2025, heeft de Arbeidsrechtbank te Gent, afdeling Dendermonde, de volgende prejudiciële vraag gesteld :

« Is artikel 100 van de gecoördineerde wet van 14 juli 1994 betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, zo geïnterpreteerd dat een werknemer die met toelating van de adviserend arts het werk heeft hervat in overeenstemming met artikel 100, § 2 van de gecoördineerde wet van 14 juli 1994 betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen waardoor hij een verdienvermogen van meer dan 1/3de aantoont en die een vermindering van zijn vermogen van ten minste 50 % behoudt, op dezelfde manier - volgens artikel 100, § 1 van de gecoördineerde wet van 14 juli 1994 betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen - wordt beoordeeld als eenzelfde werknemer die met toelating van de adviserend arts een werk heeft hervat in overeenstemming met artikel 100, § 2 van de gecoördineerde wet van 14 juli 1994 betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen waardoor hij een verdienvermogen van meer dan 1/3de aantoont en die geen vermindering van zijn vermogen van ten minste 50 % behoudt, strijdig met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet ? ».

De Ministerraad, bijgestaan en vertegenwoordigd door mr. Pierre Slegers en mr. Margaux Kerkhofs, advocaten bij de balie te Brussel, heeft een memorie ingediend.

Bij beschikking van 15 juli 2026 heeft het Hof, na de rechters-verslaggevers Willem Verrijdt en Magali Plovie te hebben gehoord, beslist dat de zaak in staat van wijzen was, dat geen terechtzitting zou worden gehouden, tenzij de Ministerraad binnen zeven dagen na ontvangst van de kennisgeving van die beschikking een verzoek om te worden gehoord, zou hebben ingediend, en dat, behoudens zulk een verzoek, de debatten na die termijn zouden worden gesloten en de zaak in beraad zou worden genomen.

Aangezien geen enkel verzoek tot terechtzitting werd ingediend, is de zaak in beraad genomen.

De bepalingen van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof met betrekking tot de rechtspleging en het gebruik van de talen werden toegepast.

II. *De feiten en de rechtspleging in het bodemgeschil*

De eisende partij vordert voor het verwijzende rechtscollege de vernietiging van de beslissing van 5 februari 2025 waarin de adviserende arts van de Landsbond der Christelijke Mutualiteiten, de verwerende partij, na een geneeskundig onderzoek stelt dat de eisende partij vanaf 20 februari 2025 niet meer arbeidsongeschikt is, zoals bedoeld in artikel 100 van de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994 (hierna : de ZIV-Wet).

De eisende partij werkt sinds 1992 voltijds als operator voor een autoconstructeur. Op 18 januari 2023 werd de eisende partij arbeidsongeschikt wegens ernstige chronische rugpijn na een discushernia-operatie. De eisende partij heeft zijn werk op 23 januari 2023 hervat voor 30 uren per week. Vanaf 24 maart 2023 is de eisende partij tewerkgesteld aan 32 uren per week met 60 % in niet-aangepaste taken. In de bestreden beslissing besluit de verwerende partij de arbeidsongeschiktheid te beëindigen aangezien de letsels of functionele stoornissen niet langer een vermindering met zich meebrengen van minstens twee derde van het verdienvermogen in de betreffende beroepscategorie of in de referentieberoepen (artikel 100, § 1) en van minstens 50 % van het vermogen op medisch vlak (artikel 100, § 2).

Volgens het verwijzende rechtscollege volgt impliciet uit de bestreden beslissing dat de eisende partij na een toegelaten werkhervatting cumulatief moet voldoen aan de voorwaarden in artikel 100, §§ 1 en 2, van de ZIV-Wet om als arbeidsongeschikt te worden beschouwd. Dit heeft tot gevolg dat de beoordeling of de werknemer die een toegelaten arbeid heeft hervat, nog een vermindering van zijn vermogen op medisch vlak van ten minste 50 % behoudt, vervalt zodra een verdienvermogen van meer dan een derde is aangetoond.

Het verwijzende rechtscollege wijst erop dat werknemers die het werk voor meer dan een derde hebben hervat en hierdoor een verdienvermogen van meer dan een derde bewijzen, zo op dezelfde manier worden behandeld, ongeacht of ze tijdens de werkhervatting een vermindering van hun vermogen op medisch vlak van ten minste 50 % behouden. Hierdoor worden werknemers op gelijke wijze behandeld, terwijl hun gezondheidstoestand verschilt. Het verwijzende rechtscollege acht het passend om hierover de hiervoor weergegeven vraag aan het Hof te stellen.

III. *In rechte*

- A -

A.1. De Ministerraad stelt dat de prejudiciële vraag uitgaat van een kennelijk onjuiste lezing van artikel 100 van de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994 (hierna : de ZIV-Wet). De eisende partij in het bodemgeschil oefende op het ogenblik van de bestreden beslissing een tewerkstelling uit met toelating van de adviserende arts. De adviserende arts diende dan ook de arbeidsongeschiktheid uitsluitend te evalueren op basis van het medisch criterium bepaald in artikel 100, § 2, van de ZIV-Wet, aangezien de evaluatie van het economisch criterium in paragraaf 1 van hetzelfde artikel slechts dient te gebeuren op het ogenblik dat de eisende partij arbeidsongeschikt wordt verklaard.

A.2. De voorwaarden tot erkenning van de arbeidsongeschiktheid omschreven in artikel 100, §§ 1 en 2, van de ZIV-Wet hebben een ander vertrekpunt en een andere finaliteit : paragraaf 1 omvat een economisch criterium als maatstaf en paragraaf 2 een medisch criterium. Beide paragrafen bestaan naast elkaar en moeten chronologisch worden toegepast, niet cumulatief. Het Hof van Cassatie heeft de cumulatieve toepassing ook verworpen bij zijn arrest van 18 mei 2015 (Cass., 18 mei 2015, ECLI:BE:CASS:2015:ARR.20150518.3).

A.3. Zoals het Hof reeds heeft verduidelijkt bij zijn arrest nr. 131/2022 van 20 oktober 2022 (ECLI:BE:GHCC:2022:ARR.131), mildert artikel 100, § 2, van de ZIV-Wet het verbod om een werkzaamheid te cumuleren met een uitkering voor arbeidsongeschiktheid bepaald in paragraaf 1 van hetzelfde artikel. De in het geding zijnde bepaling schrijft niet voor dat de verzekerde voortdurend moet voldoen aan de voorwaarden omschreven in paragraaf 1 om een erkenning van de arbeidsongeschiktheid op grond van paragraaf 2 mogelijk te maken. Een andersluidende lezing zou een toepassingsconflict tot gevolg hebben, aangezien men niet tegelijk kan toelaten en verbieden om te werken.

A.4. In ondergeschikte orde stelt de Ministerraad dat het aangevoerde verschil in behandeling gerechtvaardigd is door de legitieme doelstelling om een werkhervatting aan te moedigen en een werkloosheidsval te vermijden. De prejudiciële vraag dient in dat geval dan ook ontkennend te worden beantwoord.

- B -

B.1.1. Het verwijzende rechtscollege wenst van het Hof te vernemen of artikel 100 van de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994 (hierna : de ZIV-Wet) bestaanbaar is met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in de interpretatie dat werknemers die met toelating van de adviserende arts het werk hebben hervat in overeenstemming met paragraaf 2, waardoor ze een verdienvermogen van meer dan een derde aantonen van wat een persoon, van dezelfde stand en met dezelfde opleiding, kan verdienen met zijn werk, op dezelfde manier worden beoordeeld op grond van paragraaf 1, ongeacht of ze een vermindering van hun vermogen met ten minste 50 % vanuit medisch oogpunt behouden.

B.1.2. Uit de verwijzingsbeslissing blijkt dat de aan het Hof voorgelegde interpretatie uitgaat van een cumulatieve toepassing van de voorwaarden van de paragrafen 1 en 2 van artikel 100 van de ZIV-Wet. In die interpretatie zouden werknemers enkel een

arbeidsongeschiktheidsuitkering kunnen genieten op grond van een verminderd vermogen vanuit medisch oogpunt van minstens 50 % (paragraaf 2), als hun verdienvermogen nog steeds verminderd is tot een derde of minder (paragraaf 1).

B.2. Artikel 100, § 1, eerste lid, en § 2, van de ZIV-Wet, zoals van toepassing voor het verwijzende rechtscollege, bepaalt :

« § 1. Wordt als arbeidsongeschikt erkend als bedoeld in deze gecoördineerde wet, de werknemer die alle werkzaamheid heeft onderbroken als rechtstreeks gevolg van het intreden of het verergeren van letsels of functionele stoornissen waarvan erkend wordt dat ze zijn vermogen tot verdienen verminderen tot een derde of minder dan een derde van wat een persoon, van dezelfde stand en met dezelfde opleiding, kan verdienen door zijn werkzaamheid in de beroepencategorie waartoe de beroepsarbeid behoort, door betrokkene verricht toen hij arbeidsongeschikt is geworden, of in de verschillende beroepen die hij heeft of zou kunnen uitoefenen hebben uit hoofde van zijn beroepsopleiding.

[…]

§ 2. Wordt als arbeidsongeschikt erkend, de werknemer die een toegelaten arbeid hervat op voorwaarde dat hij, van een geneeskundig oogpunt uit, een vermindering van zijn vermogen van ten minste 50 pct. behoudt.

De Koning bepaalt binnen welke termijn en onder welke voorwaarden de toelating tot werkhervatting als bedoeld in het eerste lid wordt verleend.

De Koning bepaalt eveneens onder welke voorwaarden en in welke mate de uitkeringen worden toegekend in geval van niet naleving van de termijn of de voorwaarden bepaald met toepassing van het tweede lid.

De weigeringsbeslissing om de toelating tot werkhervatting te verlenen of de beslissing die een einde aan de arbeidsongeschiktheid stelt omdat de gerechtigde, van een geneeskundig oogpunt uit, geen vermindering van zijn vermogen van ten minste 50 pct behoudt, heeft uitwerking ten vroegste vanaf de dag na de datum van de verzending of overhandiging van de beslissing aan de gerechtigde. De Koning bepaalt onder welke voorwaarden en in welke mate de uitkeringen worden toegekend voor de periode die de ingangsdatum van de hogervermelde beslissingen voorafgaat ».

B.3. De Ministerraad voert aan dat de prejudiciële vraag uitgaat van een kennelijk verkeerde lezing van artikel 100, §§ 1 en 2, van de ZIV-Wet, aangezien beide paragrafen naast elkaar bestaan en niet cumulatief mogen worden toegepast.

B.4. Het staat in de regel aan het verwijzende rechtscollege om de bepalingen die het toepast te interpreteren, onder voorbehoud van een kennelijk verkeerde lezing van de in het geding zijnde bepalingen.

B.5.1. Artikel 100 van de ZIV-Wet vindt zijn oorsprong in de wet van 9 augustus 1963 « tot instelling en organisatie van een regeling voor verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen ».

Uit de parlementaire voorbereiding van die wet blijkt dat de wetgever de arbeidsongeschiktheid heeft willen vergoeden omdat zij het vermogen tot verdienen van de werknemer vermindert. Bovendien werd in verband met de mogelijkheid tot hervatting van een beroepsactiviteit beklemtoond :

« Wanneer de werknemer een beroepsinkomen tijdens de uitkeringsperiode mag genieten, is het billijk het loon dat hij vóór zijn arbeidsongeschiktheid verdiende niet meer in de volle verhouding als bepaald in de artikelen 46, 50 en 53 te vervangen, aangezien dat loon alsdan gedeeltelijk vervangen wordt door het beschouwde beroepsinkomen » (*Parl. St.*, Kamer, 1962-1963, nr. 527/1, p. 23).

De wetgever heeft zich eveneens erom bekommerd de gezondheid van de werknemer te beschermen en te vermijden dat die laatste het risico neemt zijn gezondheidstoestand te verergeren, hetgeen verantwoordt dat de werkhervatting wordt gekoppeld aan de voorwaarde met betrekking tot het verkrijgen van de toelating van de adviserende arts.

B.5.2. De arbeidsongeschiktheidsuitkering bedoeld in artikel 100 van de ZIV-Wet is bestemd om het verlies aan economische geschiktheid van de arbeidsongeschikte werknemer te compenseren.

Daartoe worden in artikel 100, § 1, van de ZIV-Wet drie voorwaarden vastgesteld om een dergelijke uitkering te genieten. De werknemer dient ten eerste elke werkzaamheid te hebben onderbroken; die onderbreking moet vervolgens het rechtstreekse gevolg zijn van het intreden of het verergeren van letsels of functionele stoornissen; die laatste moeten ten slotte zijn vermogen tot verdienen met minstens twee derden verminderen.

De vermindering van zijn vermogen tot verdienen mag niet worden gelijkgesteld met het concrete loonverlies dat de betrokkene lijdt als gevolg van het stopzetten van zijn werkzaamheid. Die vermindering dient immers te worden bepaald door de situatie van de betrokkene te toetsen aan een referteberoep, waarbij met name rekening wordt gehouden met zijn « stand » en « opleiding », alsook met zijn beroep of de verschillende beroepen die hij gelet op zijn beroepsopleiding zou kunnen uitoefenen.

B.5.3. Bij zijn arrest nr. 131/2022 van 20 oktober 2022 (ECLI:BE:GHCC:2022:ARR.131) heeft het Hof geoordeeld dat artikel 100, § 2, van de ZIV-Wet een mildering vormt van het uit paragraaf 1 van dat artikel afgeleide verbod om een werkzaamheid te cumuleren met een uitkering voor arbeidsongeschiktheid. De werknemer kan immers een werkzaamheid hervatten na ze volledig te hebben beëindigd, en daarbij het voordeel van de tegemoetkoming van de ziekte- en invaliditeitsverzekering behouden voor zover de adviserende arts daarvoor toelating heeft gegeven en de werknemer vanuit geneeskundig oogpunt voor minstens 50 % arbeidsongeschikt blijft.

B.6. In dezelfde zin heeft het Hof van Cassatie bij zijn arrest van 1 juni 2026 geoordeeld dat de toepassing van artikel 100, § 2, van de ZIV-Wet niet vereist dat de werknemer nog voldoet aan de voorwaarde van vermindering van het verdienvermogen vermeld in paragraaf 1 :

« 1. Krachtens artikel 100, § 1, eerste lid, ZIV-wet, wordt de werknemer als arbeidsongeschikt erkend in de zin van deze wet, indien hij alle werkzaamheid heeft onderbroken als rechtstreeks gevolg van het intreden of het verergeren van letsels of functionele stoornissen waarvan erkend wordt dat ze zijn vermogen tot verdienen verminderen tot een derde of minder dan een derde van wat een persoon, van dezelfde stand en met dezelfde opleiding, kan verdienen door zijn werkzaamheid in de beroepencategorie waartoe de beroepsarbeid behoort, door betrokkene verricht toen hij arbeidsongeschikt is geworden, of in de verschillende beroepen die hij heeft of zou kunnen uitoefenen hebben uit hoofde van zijn beroepsopleiding.

Krachtens artikel 100, § 2, eerste lid, ZIV-wet wordt als arbeidsongeschikt erkend, de werknemer die een toegelaten arbeid hervat op voorwaarde dat hij, vanuit geneeskundig oogpunt, een vermindering van zijn vermogen van ten minste 50 pct. behoudt.

Die bepaling wijkt af van de voorwaarde van het vermogen tot verdienen voorgeschreven bij paragraaf 1, ten gunste van de werknemer die, zoals bepaald in die paragraaf, arbeidsongeschikt is geworden en later, overeenkomstig paragraaf 2, een arbeid hervat. De toepassing van artikel 100, § 2, eerste lid, ZIV-wet vereist niet dat de werknemer nog voldoet aan de voorwaarde van vermindering van het verdienvermogen vermeld in paragraaf 1.

[…]

3. De appelrechters die aldus oordelen dat de eiseres niet langer arbeidsongeschikt is in de zin van artikel 100, § 2, eerste lid, ZIV-wet omdat zij niet langer voldoet aan de voorwaarde van vermindering van het verdienvermogen als vermeld in artikel 100, § 1, eerste lid, ZIV-wet, en op die grond het hoger beroep van de verweerder gegrond verklaren en voor recht zeggen dat de eiseres vanaf 21 april 2022 niet langer arbeidsongeschikt is in de zin van artikel 100, § 1 en § 2, ZIV-wet, schenden artikel 100, § 2, eerste lid, ZIV-wet » (Cass., 1 juni 2026, ECLI:BE:CASS:2026:ARR.20260601.3N.3).

B.7. Uit het voorgaande blijkt dat de interpretatie dat werknemers enkel een arbeidsongeschiktheidsuitkering kunnen genieten op grond van een verminderd vermogen vanuit medisch oogpunt van minstens 50 % (paragraaf 2), als hun verdienvermogen nog steeds verminderd is tot een derde of minder (paragraaf 1), uitgaat van een kennelijk verkeerde lezing van artikel 100 van de ZIV-Wet.

B.8. De exceptie van de Ministerraad dient te worden aangenomen.

B.9. Aangezien de prejudiciële vraag berust op een kennelijk verkeerde lezing van de in het geding zijnde bepaling, behoeft ze geen antwoord.

Om die redenen,

het Hof

zegt voor recht :

De prejudiciële vraag behoeft geen antwoord.

Aldus gewezen in het Nederlands en het Frans, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof, op 22 oktober 2026.

De griffier, De voorzitster,

Frank Meersschaut Joséphine Moerman